

HAA

Hrvatska akreditacijska agencija
Croatian Accreditation Agency

*Postupak
sustava upravljanja*

HAA-P-7/8

Witness audit

Izradio	Pregledao	Odobrio	Datum odobrenja
			2019-07-10
Mladen Vrebčević	Vladimir Mucko	Tihomir Babić	

1 SVRHA

Ovim se postupkom utvrđuje način provedbe witness audita u postupcima akreditacije i održavanja akreditacije certifikacijskih i inspekcijskih tijela te verifikatora emisija stakleničkih plinova.

2 PODRUČJE PRIMJENE

Postupak primjenjuju zaposlenici i vanjski suradnici HAA.

3 NAZIVI I DEFINICIJE

Witness audit ocjena rada ocjenjivačkog/inspekcijskog osoblja certifikacijskih ili inspekcijskih tijela, organizatora ispitivanja sposobnosti, verifikatora emisija stakleničkih plinova i EMAS verifikatora u fazi njihove ocjene “na licu mjesta”, a od strane ocjenitelja HAA.

4 ODGOVORNOSTI I OVLAŠTENJA

<i>Načelnik odjela</i>	Kontrolira broj i opseg planiranih witness audita tijekom početne akreditacije i nadzornih aktivnosti
<i>Vodeći ocjenitelj</i>	Usklađivanje termina provedbe witness audita Prikupljanje dokumentacije za pripremu i provedbu witness audita Planiranje i organiziranje witness audita Ocjenjivanje i izvještavanje o provedenom witness auditu
Ocjenitelj	Ocjenjivanje i izvještavanje o provedenom witness auditu
<i>Ekspert</i>	Ocjenjivanje i izvještavanje o provedenom witness auditu
<i>Voditelj postupka</i>	Obavještavanje TOS-a o skupini ocjenitelja,
TOS	Suradnja pri planiranju i organiziranju witness audita Dostava dokumenata potrebnih za pripremu i provedbu witness audita.

5 OPIS POSTUPKA

5.1 Opće

Sastavni dio ocjenjivanja u postupcima akreditacije (ili njena održavanja) certifikacijskih i inspekcijskih tijela, verifikatora emisija stakleničkih plinova, organizatora ispitivanja sposobnosti i EMAS verifikatora je i neposredna ocjena načina provedbe postupaka certifikacije, inspekcije, ispitivanja sposobnosti i verifikacije.

Witness audit, jedan je od ključnih načina dokazivanja osposobljenosti certifikacijskih, inspekcijskih tijela, organizatora ispitivanja sposobnosti te verifikatora emisija stakleničkih plinova i EMAS verifikatora za provedbu postupaka iz prijavljenog ili potvrđenog područja akreditacije.

Provedba witness audita u početnoj akreditaciji uvjet je za dodjelu potvrde o akreditaciji.

U planiranje i određivanje broja witness audita uključeni su vodeći ocjenitelj, ocjenitelj/ekspert, voditelj postupka i načelnik, u opsegu i prema odgovornostima koje su definirane.

U postupcima redovitih nadzornih pregleda i ponovne akreditacije, radi optimiranja vremena trajanja nadzornih aktivnosti i ukoliko je moguće, potrebno je witness audit provesti prije ocjene na licu mjesta.

Ukoliko tehnika witness audita nije prikladna za dobivanje dokaza o kompetenciji, tada će o tome ocjenitelji HAA dati osvrt u svojem izvještaju.

5.2 Broj witness audita

Broj witness audita i dijelovi ukupnog područja akreditacije koji će se witness auditom ocijeniti u pravilu se utvrđuju s TOS-om na početku priprema akreditacijske/reakreditacijske ocjene ili redovitog godišnjeg nadzora.

Minimalni broj witness audita određuje se na način opisan u poglavlju 13, *Pravila za akreditaciju tijela za ocjenu sukladnosti*; HAA-Pr-2/1.

Na broj witness audita koje je potrebno provesti mogu utjecati i neki drugi elementi, npr: dokumenti EA koje primjenjujemo u određenom području, broj izdanih certifikata/verificiranih izvješća u području rada pod akreditacijom, utvrđene nesukladnosti tijekom prethodnog ocjenjivanja, zaprimljene pritužbe na rad akreditiranog tijela, promjene u osoblju i sl.

Konačan broj ocijenjenih witness audit-a mora biti reprezentativan, što je dokumentirano kao zaključak u izvještajima eksperta, ocjenitelja i vodećeg ocjenitelja.

U slučaju kada TOS u akreditiranom području provodi aktivnosti na koja se primjenjuju Pravila za prekograničnu akreditaciju; HAA-Pr-2/10, minimalni broj witness audita određuje se na način propisan navedenim dokumentom.

U okviru pripreme za redoviti godišnji nadzor i kod izrade plana ocjenjivanja i vremena potrebnog za ocjenjivanje i witness audite uzimaju se u obzir i podaci o izdvojenim lokacijama akreditiranih certifikacijskih i drugih tijela te o broju izdanih certifikata/izvještaja koje je TOS izdao u Hrvatskoj i izvan granica Hrvatske u vremenu od prethodnog ocjenjivanja, a koji se dostavljaju u HAA putem obrasca HAA-Ob-7/5-5 Pregled lokacija tijela za ocjenjivanje sukladnosti odnosno HAA-Ob-2/10-1 Prekogranična akreditacija HAA- Pregled lokacija.

U slučaju proširenja područja akreditacije, vodeći će ocjenitelj u suradnji sa stručnim ocjeniteljem i ekspertom te po potrebi s načelnikom odgovornim za određenu akreditacijsku shemu odlučiti o potrebi provedbe witness audita, vodeći pri tome računa o zatraženom području i njemu pridruženome riziku te o osoblju TOS-a.

Tijekom petogodišnjeg ciklusa važenja potvrde o akreditaciji, witness audit u sklopu nadzorne aktivnosti se planira na način da se provjeri što šire područje akreditacije i što veći broj osoblja TOS-a. Potreban opseg witness audita i odabir osoblja koje će biti ocijenjeno tijekom witness audita utvrđuje vodeći ocjenitelj, o čemu informira voditelja postupka.

U posebnim, opravdanim i u pisanom obliku obrazloženim slučajevima, u postupcima nadzora ili ponovne akreditacije, kada se na temelju rezultata prethodno provedenih ocjena može zaključiti da primijenjeni sustav upravljanja daje povjerenje u vjerodostojnost izdanih certifikata, zahtijevani broj witness audita može biti reduciran.

Odluku o tome donosi ravnatelj na prijedlog tima ocjenitelja u postupku i/ili na preporuku Odbora za akreditaciju. U takvim slučajevima, nedostajući broj witness audita mora se nadoknaditi u što kraćem roku, u okviru prve sljedeće ocjene.

U posebnim, opravdanim slučajevima zbog nemogućnosti organiziranja witness audita na licu mjesta kod klijenta TOS, osposobljenost u području se može ocijeniti demonstracijom aktivnosti ocjenjivanja sukladnosti kroz intervju s osobljem i ocjenom zapisa TOS u području rada pod akreditacijom ili predloženim za područje akreditacije.

5.2.1 Certifikacijska tijela za sustave upravljanja QMS/EMS/OH&SMS/ ISO 13485 i verifikatori u sustavu EMAS

U početnoj i ponovnoj akreditaciji witness audit certifikacijskih tijela za sustave upravljanja QMS/EMS/OH&SMS/ISO 13485 i verifikatora u sustavu EMAS provodi se tijekom certifikacijske ili recertifikacijske ocjene.

U slučaju da certifikacijsko tijelo takvu ocjenu nije u mogućnosti organizirati u razumnom roku, tada jednu certifikacijsku ili recertifikacijsku ocjenu mogu zamijeniti dvije nadzorne ocjene, uz uvjet, da su nadzornim ocjenama obuhvaćeni ključni zahtjevi relevantne norme.

U postupku redovitog godišnjeg nadzornog pregleda certifikacijskih tijela za sustave upravljanja QMS/EMS/OH&SMS/ISO 13485 i verifikatora u sustavu EMAS, zahtijeva se provedba najmanje jednog witness audita.

Uzorkovanje witness audita obavlja se uzimajući u obzir dokumente: HAA-Pr-2/1 poglavlje 13, IAF MD17, IAF MD22.

5.2.2 Certifikacijska tijela za proizvode

U početnoj/ponovnoj akreditaciji i tijekom nadzorne ocjene certifikacijskih tijela za proizvode treba uzeti u obzir dokumente: HAA-Pr-2/1 poglavlje 13, a u području certifikacije proizvoda u ekološkoj poljoprivredi, broj i opseg witness audita određuje se sukladno Pravilima HAA i tč. 2.6 dokumenta EA 3/12.

U početnoj/ponovnoj akreditaciji i tijekom nadzorne ocjene u području certifikacije poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s oznakama izvornosti, zemljopisnog podrijetla te zajamčeno tradicionalni specijaliteti, konačan broj i opseg witness audita se određuje sukladno Pravilima HAA uključujući i uzimajući u obzir i druge elemente navedene u tč. 5.2. Specifično za ovo područje, da bi se utvrdio konačan broj witness audita, moraju se sagledati broj i vrsta specifikacija i planova kontrola iz postojećeg područja akreditaciji, dostupnih kao javni podatak na stranicama akreditiranog tijela te obavijestiti upućene HAA o uključivanju u područje rada pod akreditacijom novog proizvoda prema odobrenoj specifikaciji ili novo odobrenoj specifikaciji.

5.2.3 Verifikacijska tijela u području emisija stakleničkih plinova i emisija ugljikova dioksida u pomorskom prometu

U području verifikacije emisija stakleničkih plinova, kod početne i ponovne akreditacije za konačan broj witness audit odabiru se operatori sukladno Pravilima HAA-Pr-2/1 uz obveznu ocjenu operatora zrakoplova, ukoliko se područje zrakoplovstva nalazi pod akreditacijom ili je za isto podnesena prijava za akreditaciju.

Kod odabira uzorka operatora za provedbu witness audita potrebno je uzeti u obzir kompleksnost postrojenja te količinu i složenost emisija. Zrakoplovstvo se treba posebno ocijeniti.

U području verifikacije emisija ugljikova dioksida iz pomorskog prometa, konačan broj witness audita odabire se sukladno Pravilima HAA-Pr-2/1 prilikom čega je potrebno provesti minimalno jedan witness audit. Prilikom odabira uzorka audita, potrebno je u obzir uzeti, broj klijenata verifikatora, broj i veličinu brodova koje klijent ima pod nadzorom, analizu rizika i dr., te mišljenje ocjeniteljskog tima.

Kod provedbe witness audita ocjeniteljski tim treba ocijeniti vrijeme koje je verifikator predvidio za posjet operatoru ili društvu (brodovlasnik, upravitelj ili zakupnik broda) kako bi proveo sve potrebne aktivnosti na terenu uzimajući u obzir sve potrebne ulazne parametre, što uključuje:
- složenost postrojenja operatora/operatora zrakoplova/brodskih postrojenja

- složenost plana praćenja- složenost i potpunost protoka podataka, sustava kontrole, praćenja i izvješćivanja
- razina značajnosti
- pohranjenost informacija i zapisa koji se odnose na podatke o emisija stakleničkih plinova
- strateška analiza, analiza rizika i dr. analize zahtijevane primjenjivim uredbama.

5.3 Priprema za witness audit, općenito

Za obavještanje TOS-a o sastavu skupine ocjenitelja HAA odgovoran je voditelj postupka.

U postupcima akreditacije i održavanja akreditacije certifikacijskih tijela za proizvode i osoblje, inspekcijskih tijela te verifikatora emisija stakleničkih plinova i emisija ugljikova dioksida u pomorskom prometu, u skupini ocjenitelja mora se nalaziti ocjenitelj/ekspert u području.

Voditelj postupka mora zatražiti od TOS-a da organizaciju u kojoj će se provesti witness audit obavijesti o tome da će auditu/ocjenjivanju prisustvovati i ocjenitelj(i) HAA, kao i da TOS pribavi suglasnost organizacije na dolazak ocjenitelja HAA.

Prije provedbe witness audita TOS je obvezan vodećem ocjenitelju dostaviti sljedeće:

- puni naziv organizacije
- adresu organizacije
- imena i prezimena, a na zahtjev ocjenitelja i zanimanje, stručnu spremu, područje osposobljenosti ocjenjivačkog/inspekcijskog/verifikacijskog osoblja TOS-a
- datum provedbe audita/ocjenjivanja/verifikacije
- plan provedbe audita/ocjenjivanja/verifikacije

U slučaju da organizacija u kojoj se provodi audit/ocjenjivanje posjeduje važeći certifikat, TOS je obvezan prije početka witness audita, ili tijekom njegove provedbe, na zahtjev ocjenitelja HAA dati im na uvid:

- presliku dodijeljenog certifikata
- izvještaj s prethodnog audita/ocjenjivanja
- izvještaje o nesukladnostima s prethodnog audita/ocjenjivanja.

Plan witness audita izrađuje vodeći ocjenitelj HAA koristeći obrazac HAA-Ob-7/3-4 i zaprima suglasnost s planom u pisanom obliku.

Prije početka uvodnog sastanka vodeći ocjenitelj HAA mora vodećeg auditora/ocjenitelja/verifikatora TOS-a upoznati sa sljedećim:

- Ocjenitelji HAA neće sudjelovati u auditu/ocjenjivanju organizacije čiji se sustav ocjenjuje, niti će utjecati na postupak audita/ocjenjivanja
- Ocjenitelji HAA pokušat će pratiti sadržaj dokumenata dok ih auditori/ocjenitelji TOS-a pregledavaju, ali se može ukazati potreba da to učine neposredno nakon njih
- Svi podaci i informacije do kojih skupina ocjenitelja HAA dođe tijekom audita/ocjenjivanja tretirat će se kao povjerljivi u odnosu na organizaciju u kojoj se audit/ocjenjivanje provodi, u skladu s *Pravilima HAA*
- Sve bilješke i opažanja ocjenitelja HAA odnose se na audit/ocjenjivanje koje provodi TOS i tretirat će se kao povjerljivi u odnosu na to tijelo, te neće biti dostupni organizaciji u kojoj se audit/ocjenjivanje provodi
- Vodeći auditor/ocjenitelj TOS-a dat će vodećem ocjenitelju HAA riječ tijekom uvodnog sastanka. Vodeći ocjenitelj HAA zahvalit će organizaciji u kojoj se provodi audit/ocjenjivanje na suradnji i pomoći u njegovom organiziranju, i upoznati sve sudionike uvodnog sastanka s navedenim pravilima HAA koja se odnose na provedbu witness audita.

5.3.1 Certifikacija tijela za sustave upravljanja i verifikatori u sustavu EMAS

U postupcima akreditacije i održavanja akreditacije certifikacijskih tijela za sustave upravljanja i za verifikatore u sustavu EMAS u skupini ocjenitelja mora se nalaziti ocjenitelj/ekspert kada su u pitanju rizična područja.

Za ostala EA područja u ocjeniteljsku se skupinu u pravilu ne uključuju ekspert. Postoji opcija na zahtjev vodećeg ocjenitelja.

5.3.2 Certifikacijska tijela za proizvode

U početnoj/ponovnoj akreditaciji i tijekom nadzorne ocjene certifikacijskih tijela za proizvode, područje certifikacije proizvoda u ekološkoj poljoprivredi, kao bi se odredio konačan broj witness audita potrebno je dodatno dostaviti sl. podatke:

- plan kontrola na godišnjoj razini, temeljen na procjeni rizika - čl. 65 Uredbe 889
- popis izdanih certifikata (uključujući i zemlje i lokacije)
- popis osoblja kontrolnog tijela - pregled dodijeljenih odgovornosti po području rada pod akreditacijom
- dokumentacija sustava upravljanja koja se odnosi na provedbu aktivnosti koje su predmetom witness audita
- popis lokacija na kojima se provode certifikacijske aktivnosti
- i druge dokumente na zahtjev ocjenitelja ili koje zahtijevaju propisi

Ukoliko se radi o tijelima iz područja certifikacije poljoprivrednih prehrambenih proizvoda s oznakama izvornosti, zemljopisnog podrijetla te zajamčeno tradicionalni specijaliteti, potrebno je dodatno dostaviti sl. podatke:

- popis izdanih certifikata (uključujući i lokacije)
- popis osoblja certifikacijskog tijela - pregled dodijeljenih odgovornosti po području rada pod akreditacijom – prema specifikacijama proizvoda koji su u području akreditacije
- dostaviti odobrene Planove kontrole ili temeljem odobrenih Planova kontrole za pojedinu specifikaciju proizvoda, predložiti ključne aktivnosti kod proizvođača koje bi bile predmetom witness audita
- i druge dokumente na zahtjev ocjenitelja ili koje zahtijevaju propisi

Ukoliko se radi o prijavljenim tijelima ili ostalim certifikacijskim tijelima najmanje je potrebno dostaviti:

- popis izdanih certifikata (uključujući i lokacije)
- popis osoblja certifikacijskog tijela - pregled dodijeljenih odgovornosti po području rada pod akreditacijom
- i druge dokumente na zahtjev ocjenitelja ili koje zahtijevaju propisi

5.3.3 Verifikacijska tijela u području emisija stakleničkih plinova

Prije provedbe witness audita u području verifikacije emisija stakleničkih plinova i području emisija ugljikova dioksida u pomorskom prometu, a u svrhu pripreme TOS je obavezan dostaviti dodatno:

- Plan praćenja
- Strateška analiza (samo za GHG)
- Analiza/e rizika
- Plan uzorkovanja verifikatora
- Dozvola operatera za emisije stakleničkih plinova
- Godišnje izvješće o emisijama stakleničkih plinova

- Verifikacijski plan
- druge dokumente na zahtjev ocjenitelja ili koje zahtijevaju propisi.

5.4 Provedba witness audita

Ocjenitelji HAA tijekom witness audita prate rad ocjenitelja TOS-a, vode zapise o pregledanim dokumentima, nesukladnostima, ako je primjenjivo, o popisu sudionika u ocjenjivanju te zabilješke koje će im omogućiti izradu izvještaja o provedenom witness auditu. U pripremi i provedbi witness audita koriste se obrasci postupka HAA-P-7/3; *Priprema za ocjenu i ocjena*.

Tijekom trajanja audita/ocjenjivanja, auditoru/ocjenitelju TOS-a ne daju se nikakve povratne informacije, osim iznimno i iz posebnih razloga.

Vodeći ocjenitelj HAA mora od auditora/ocjenitelja TOS-a zatražiti da mu se dopusti da tijekom završnog sastanka uzme riječ, i zahvali se organizaciji u kojoj je proveden audit na suradnji i gostoprimstvu te da ponovi dio pravila HAA koja se odnose na povjerljivost.

Nakon završnog sastanka, kojeg vodi vodeći auditor/ocjenitelj TOS-a, vodeći ocjenitelj HAA usmeno će upoznati vodećeg auditora/ocjenitelja/verifikatora TOS-a s nalazima i obavijestiti ga o eventualno ustanovljenim nesukladnostima.

Nakon toga, zamolit će vodećeg auditora/ocjenitelja/verifikatora da, u znak razumijevanja i prihvaćanja nesukladnosti, potpiše prethodno izrađene izvještaje o nesukladnostima, ako ih je bilo.

5.4.1 Aktivnosti nakon witness audita

U slučajevima kad je potrebno ocijeniti izvještaje/certifikate vezane za aktivnosti koje je TOS proveo u okviru witness audita ili aktivnosti vezane za donošenje odluke o certifikaciji, takvo ocjenjivanje će provesti ocjenitelji/eksperti HAA tijekom witness audita ili nakon završetka witness audita.

Kad se ocjenjivanje provodi nakon witness audita, može se provesti na lokaciji TOS-a ili kroz uvid u dokumentaciju koju TOS dostavi ocjeniteljskom timu.

5.5 Izvještavanje o provedenom auditu

Izvještaj o rezultatima provedenog witness audita, ukoliko je proveden u okviru ocjene na licu mjesta, izrađuje se na obrascima HAA-Ob-7/3-8/x *Izvještaj ocjenitelja/eksperta*. Kada je witness audit izdvojena aktivnost, koriste se obrasci HAA-Ob-7/8-1 *Witness audit-Izvještaj ocjenitelja/eksperta* (proizvodi, sustavi upravljanja, osoblje, inspekcija, verifikatori), odnosno HAA-7/3-8/x *Izvještaj ocjenitelja/eksperta* HRN EN ISO/IEC 170xx (proizvodi, sustavi upravljanja/verifikatori, osoblje, inspekcija, organizatori ispitivanja sposobnosti) ili HAA-7/3-8/x *Izvještaj ocjenitelja/eksperta* HRN EN ISO 14065 (verifikatori stakleničkih plinova).

U zaključku, u izvještaju o witness auditu daje se ocjena osposobljenosti ocjenitelja TOS-a za provedbu ocjenjivanih aktivnosti.

Provedba popravnih radnja za otklanjanje nesukladnosti ustanovljenih tijekom witness audita (ako je primjenjivo), dio je ukupnih aktivnosti ocjenjivanja HAA.

Nakon provedenog witness audita, vodeći ocjenitelj dostavlja voditelju postupka svu dokumentaciju i zapise, prikupljene tijekom organizacije i provedbe witness audita.

Voditelj postupka prilikom preuzimanja dokumenata može provjeravati potpunost dokumentacije i zapisa prema obrascu HAA-Ob-7/3-12.

6 ZAPISI

- Informacije, o predloženom broju i opsegu witness audita i odabiru osoblja TOS-a koje će biti ocijenjeno, a koje dostavlja vodeći ocjenitelj voditelju postupka prije provedbe witness audita
- Informacije koje TOS obvezno dostavlja vodećem ocjenitelju prije provedbe witness audita
- Plan witness audita
- Popis sudionika u ocjenjivanju
- Popis pregledanih dokumenata (opcija)
- Pregled dostavljenih dokumenata (opcija)
- Izvještaj(i) o nesukladnosti
- Witness audit-Izvještaj ocjenitelja
- Izvještaj ocjenitelja
- Izvještaj eksperta
- Pregled izdvojenih lokacija certifikacijskog tijela i certifikata izdanih izvan Republike Hrvatske

7 OBRASCI

HAA-Ob-7/8-1 ;Witness audit-Izvještaj ocjenitelja/eksperta

HAA-7/3-8/x; Izvještaj ocjenitelja/eksperta HRN EN ISO/IEC 170xx/HRN EN ISO 14065

HAA-Ob-7/5-5 Pregled lokacija tijela za ocjenjivanje sukladnosti

HAA-Ob-2/10-1 Prekogranična akreditacija HAA - Pregled lokacija

8 DODACI

/

9 PRIMJENJIVI DOKUMENTI

HAA-Pr-2/1; Pravila za akreditaciju tijela za ocjenjivanje sukladnosti

HAA-P-7/3; Priprema za ocjenjivanje i ocjenjivanje

10 PREGLED IZMJENA

Izdanje 1: Početno izdanje

Izdanje 2: Izmjene u 5.3, 5.5, 6 i 8

Izdanje 3: Izmjene u 5.2.

Izdanje 4: Izmjene u 4, 5.2, 5.3, 5.5, 6 i 7

Izdanje 5: Izmjena u 5.3.

Izdanje 6: Izmjene u 1, 3, 5.1, 5.2 i 5.3.

Izdanje 7: Izmijene u 3, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5 i 7

Izdanje 8: Izmjene u 4, 5.1, 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3, 5.3.1, 5.3.2, 5.3.3, 6

Izdanje 9: Izmjene u 5.2.3, 5.3, 5.3.3

Izdanje 10: Izmjene u 5.2.1, 5.3.1

Izdanje 11: Izmjene u 5.1, 5.2, 5.2.1, 5.2.2, 5.3, 5.3.1, nova točka 5.4.1, 6 i 7